

סקירת המחצית הראשונה של שנת 2001

נורית דרור

שוק המניות

במחצית הראשונה של שנת 2001 נמשכה ההאטה בשוק ההון, שהחלה ברבעון האחרון אשתקד, ובאה לידי ביטוי בירידות שערים, המלוות בתנודתיות רבה, מחזורי מסחר נמוכים וגיוס הון דל. הרבעון הראשון של השנה התאפיין בירידות שערים ללא גיוס הון בשוק הראשוני, ואילו ברבעון השני חלה התעוררות שלווה בעלויות שערים ומספר הנפקות של חברות ותיקות.

בסיכום חצי שנתי ירדו שערי המניות בכ- 15% ומחזור המסחר היומי הממוצע, בבורסה ומחוצה לה, הסתכם בכ- 260 מיליון ש"ח – ירידה של כ- 54% לעומת המחזור במחצית המקבילה, אשתקד. יצוין כי בחודש פברואר נרשם מחזור יומי ממוצע בסך כ- 230 מיליון ש"ח, הנמוך ביותר מאז פברואר 1999.

חלקו של מחזור המסחר במניות היתר ירד והסתכם בכ- 13% בלבד מסך המחזור, לעומת כ- 28% בתקופה המקבילה אשתקד. חלקו של המסחר המתבצע מחוץ לבורסה עלה במקצת והסתכם בכ- 11%, לעומת כ- 9% בממוצע לשנת 2000.

יצוין כי ברבעון הראשון של השנה נרשמו בעיקר ירידות שערים, שהסתכמו בכ- 23%, ואילו ברבעון השני חלה התאוששות מסויימת ומדד המניות עלה בשעור של כ- 13%, כשעיקר העליה נרשמה בחודש אפריל ובתחילת חודש מאי.

לירידות השערים ברבעון הראשון של השנה, תרמו ירידות השערים החדות בשווקים בחו"ל ובעיקר במניות הטכנולוגיה הנסחרות בנאסד"ק, שרשמו ירידה של כ- 12.5%, ההסלמה במצב הבטחוני-מדיני בארץ וגל פרסומים של אזהרות רווח לקראת פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2000 ולרבעון הראשון של 2001.

מאידך, לשעור האינפלציה הנמוך (1.1% במחצית השנה) ובעקבותיו הורדת הריבית הנומינלית שש פעמים ברציפות ע"י בנק ישראל, בשיעור מצטבר של 1.2%, היתה השפעה חיובית על השוק, שבאה לידי ביטוי בעיקר ברבעון השני של השנה.

בסיכום חצי שנתי נרשמו ירידות שערים בכל מדדי המניות, כאשר מדד ת"א-25 ירד בכ- 16.3%, מדד ת"א-100 ירד בכ- 15.6%, ומדד היתר ירד בכ- 12.4% ומדד התל-טק רשם ירידה של כ- 25.8% בתקופה.

גם בכל המדדים הענפיים נרשמה ירידה, למעט מניות הבנקים למשכנתאות, אשר עלו בכ- 8.6% ומניות חברות הביטוח שרשמו יציבות. מבין הירידות, בלטו מניות חברות ההשקעה, שירדו בכ- 25.0%, מניות חברות החשמל והאלקטרוניקה, שירדו בכ- 23.1% ויחידות השתתפות של שותפויות הנפט, שירדו בכ- 18.4%.

במחצית הראשונה של שנת 2001 בוצעו 18 הצעות רכש, לעומת 10 הצעות בתקופה המקבילה אשתקד, ובעקבותיהן נמחקו 12 חברות מהמסחר בבורסה. כמו כן, בוצעו 5 הצעות רכש לחלק מהמניות. בלטה בגודלה הצעת הרכש למניות "עופר פיתוח", בה נרכשו ע"י המציעים מניות בשווי של כ- 76 מיליון ש"ח.

שווי שוק המניות בסוף יוני 2001 הגיע לכ- 240 מיליארד ש"ח, ירידה של כ- 11% לעומת שווי השוק בסוף שנת 2000.

החל מינואר, ננקטו צעדים שנועדו לשפר את המסחר בניירות ערך דלי סחירות. הופעלה שיטת חישוב חדשה לקביעת שערי הנעילה של ניירות ערך, שנועדה לצמצם את השפעתן של עסקאות קטנות על שער הנעילה, והוקטן הגודל המזערי של פקודה לשלב המסחר הרציף. כמו כן, החל מחודש מרץ, הוגדלה תנודת השער המירבית המותרת בשלב מסחר הפתיחה מ- 15% ל- 35%.

גיוס הון / חברות חדשות

בשוק המניות הראשוני, נמשכה ההאטה שהחלה ברבעון האחרון של שנת 2000, וסה"כ גוייס סכום של כ- 1.6 מיליארד ש"ח, לעומת כ- 6 מיליארד ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2000.

גיוס הון באמצעות הנפקות לציבור זכויות, שהתבצע כמעט כולו ברבעון השני של השנה, הסתכם בכ- 0.6 מיליארד ש"ח לעומת כ- 4.5 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (כולל הנפקת בנק הפועלים בסך 2.4 מיליארד ש"ח). בדומה לתקופות שפל קודמות, התאפיין גיוס הון, בריבוי הנפקות זכויות – 7 מתוך 9 החברות שהנפיקו, ובשימוש נרחב בהנפקת איגרות חוב להמרה – כ- 45% מסך גיוס הון. יצוין כי בהנפקה היחידה לציבור שביצעה חברה ותיקה, "החברה לישראל", נרכשו כ- 70% מאיגרות החוב להמרה שהוצעו בתשקיף, ע"י חברת בת. רק חברה חדשה אחת, "גמול", הנפיקה לציבור וגייסה כ- 70 מיליון ש"ח.

ההאטה בפעילות בשוק המשני בעקבות ירידות השערים בארה"ב, הסלמת המצב הבטחוני והעמקת המיתון בארץ, השפיעה על שוק ההנפקות ו-7 חברות חדשות שהגישו טיוטות תשקיף, דחו או ביטלו את הנפקותיהן.

6 חברות חדשות נרשמו למסחר בבורסה בתל-אביב, במסגרת הרישום הכפול, ובכך הגיע ל-12 מספר החברות שניצלו את המסלול החדש שנפתח בנובמבר 2000. 4 מהחברות צורפו בחודש מרץ למדד התל-טק: "סאיטקס", "טאואר סמיקונדקטור", "קריסטל פתרונות" ו"פאראדיים". חברה אחת, "ג'קדה", נרשמה למסחר בת"א ביוני ותצורף למדד תל-טק בתחילת יולי. בסוף חודש יוני, נרשמו למסחר בבורסה בת"א במסגרת הרישום הכפול, 3 חברות נוספות: "מגל מערכות", "פרטנר" ו"בריזקום", שהמסחר במניותיהן יחל בתחילת חודש יולי. יצוין כי "פרטנר", שנסחרת כיום בשווי שוק של כ-3 מיליארד ש"ח, היא החברה השנייה מבין חברות הרישום הכפול, לאחר "ריבוע כחול ישראל", המצטרפת למדד ת"א-25.

כמו כן, הצטרפה לבורסה ללא גיוס הון, החברה החדשה "רפק טכנולוגיות", שפוצלה מהחברה הבורסאית "רפק אלקטרוניקה".

במסגרת תהליך ההפרטה, גייסה הממשלה ממשקיעים שונים, כ-60 מיליון ש"ח. מזה, כ-40 מיליון ש"ח במכירת מניותיה ב"אוצר השלטון המקומי" בפברואר, וכ-20 מיליון ש"ח במכירת יתרת אחזקותיה (כ-23%) ב"שקם" במאי.

ב-37 הקצאות פרטיות גויסו במחצית הראשונה של השנה סכום של כ-1.0 מיליארד ש"ח לעומת כ-1.5 מיליארד ש"ח בתקופה מקבילה, אשתקד. בלטה בגודלה ההקצאה הפרטית של "טאואר" לבעלת השליטה "החברה לישראל" ולמשקיעים שונים בפרוייקט הקמת מפעל Fab 2, בשווי כ-490 מיליון ש"ח. כמו כן, לראשונה בוצעה הקצאה פרטית של איגרות חוב להמרה לא צמודות, שבמסגרתה גייסה "קרדן" בהקצאה למשקיעים מוסדיים, כ-85 מיליון ש"ח.

במחצית הראשונה של שנת 2001 מומשו כתבי אופציה בשווי של כ-80 מיליון ש"ח, מזה כ-39 וכ-17 מיליון ש"ח גייסו החברות "אבנר" ו"גרין", בהתאמה.

שוק הנגזרים

אופציות וחוזים עתידיים על מדד ת"א – 25

במחצית הראשונה של שנת 2001 נרשמה פעילות ערה באופציות על מדד ת"א-25, ובממוצע נסחרו כ-108 אלף אופציות ביום, לעומת כ-100 אלף יחידות בתקופה מקבילה אשתקד.

מחזור המסחר, במונחי נכס הבסיס, שהסתכם בכ-570 מיליארד ש"ח, הגיע לפי 10.4 מסה"כ המחזור ב-25 המניות המרכיבות את מדד ת"א-25 (משוקלל דלתא).

המספר המקסימלי של חשבונות לקוחות שפעלו באופציות על מדד ת"א-25 במחצית הראשונה של השנה הגיע לכ-8,475 (בחודש יוני), ומספר החוזים הפתוחים המקסימלי הגיע לכ-570 אלף אופציות (בחודש מרץ).

אופציות שקל-דולר

באופציות הדולריות נרשמה בתקופה הנסקרת פעילות ערה, מלווה במחזורי מסחר גבוהים, ובממוצע נסחרו כ-20 אלף אופציות ליום, לעומת כ-14 אלף אופציות במחצית הראשונה של שנת 2000. יצוין כי ביום 27 במרץ השנה הגיע המחזור לשיא של כ-77 אלף אופציות.

כמו כן יודגש, כי מסחר ער מתקיים באופציות הדולריות גם ביום ראשון בו לא מתקיים מסחר במטבע חוץ. שער הדולר הנגזר ממחירי האופציות, מהווה ביום זה סמן לשער הדולר שיקבע במשך השבוע.

הגורם העיקרי למחזורי המסחר הערים באופציות הדולריות היה התנודתיות הרבה בשער היציג של הדולר, אשר עלה מרמה של כ-4.041 בתחילת השנה לכ-4.226 בתחילת אפריל, וירד לכ-4.165 בסוף חודש יוני.

מחזור המסחר במונחי נכס הבסיס הסתכם בכ-105 מיליארד ש"ח, לעומת כ-67 מיליארד ש"ח בתקופה מקבילה, אשתקד.

המספר המקסימלי של חשבונות לקוחות שפעלו באופציות הדולריות הגיע לכ-4,845 (בחודש אפריל), ומספר החוזים הפתוחים המקסימלי הגיע לכ-380 אלף אופציות (בחודש יוני).

נגזרים אחרים

ביוני השנה, החליט דירקטוריון הבורסה על הנהגת מסחר בנגזרים על מדד חדש - "תל-טק 15", שיכלול את 15 מניות הטכנולוגיה הגדולות (על-פי שווי שוק). המדד מתפרסם החל מיום 1 ביולי, והאופציות על מדד זה יושקו בשלב מאוחר יותר.

בנוסף, החליט דירקטוריון הבורסה להנהיג מסחר באופציות וחוזים עתידיים על האירו, לפני תום השנה, לקראת השינוי הצפוי בשיטת המטבע באירופה בראשית 2002. הוחלט להשיק את נגזרי האירו בשל העניין הרב שמגלים משקיעים וחברות ברכישת הגנה יעילה, בעלות נמוכה, מפני תנודות בשער האירו.

שוק איגרות החוב

בשוק איגרות החוב נרשמה במחצית הראשונה של שנת 2001 פעילות ערה, שהתבטאה בעלית שערים של כ- 7.5%, מלווה בגידול במחזורי המסחר ובגיוס הון נרחב. עיקר גיוס ההון בוצע באמצעות הנפקת איגרות חוב לא צמודות, שהונפקו לראשונה גם ע"י הסקטור העיסקי. איגרות החוב הצמודות למדד עלו בכ- 8.8%, איגרות החוב הצמודות למט"ח עלו בכ- 4.4% ואילו איגרות החוב הממשלתיות הלא צמודות עלו בכ- 5.6%.

התשואה שהשיגו במחצית הראשונה של השנה איגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד, עלתה ככל שטווח הפידיון של איגרות החוב היה ארוך יותר. כך עלו איגרות החוב לטווח קצר בכ- 5% ואילו האיגרות לטווח ארוך עלו בכ- 15%.

מחזור המסחר היומי הממוצע, בבורסה ומחוצה לה, הסתכם בכ- 400 מיליון ש"ח, לעומת כ- 340 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד וכ- 300 מיליון ש"ח בממוצע בשנת 2000. כ- 26% ממחזורי המסחר באיגרות החוב השנה, התבצע בעסקאות מחוץ לבורסה, לעומת כ- 24% אשתקד.

בחודש יוני נרשמה עליה חדה בפעילות ומחזור המסחר היומי הממוצע הסתכם בכ- 535 מיליון ש"ח, הגבוה ביותר שנרשם מאז אוקטובר 1998. מחזור זה גבוה בכ- 58% מהמחזור בחודש מאי. עיקר העליה במחזור המסחר באיגרות חוב ביוני, נרשמה באיגרות חוב ממשלתיות, צמודות דולר מסוג "גלבו" ובלתי צמודות מסוג "גילון".

גיוס הון

גיוס ההון הממשלתי במחצית הראשונה של שנת 2001 הסתכם בכ- 15.8 מיליארד ש"ח ברוטו, פדיונות האג"ח הממשלתיות הסחירות הגיעו לכ- 18.3 מיליארד ש"ח, כך שעודף הפדיונות הסתכם בכ- 2.5 מיליארד ש"ח.

כ- 92% מגיוס ההון בוצע באמצעות איגרות חוב בלתי צמודות מסוג "שחר" ו"גילון", וכ- 8% באיגרות חוב צמודות מדד מסוג "גליל". יצוין כי לראשונה הנפיקה הממשלה בחודש מאי, סדרה של איגרות חוב לא צמודות, נושאות ריבית קבועה, מסוג "גילון", שמשך תקופת הפדיון שלהן 10 שנים.

ברבעון השני של השנה חלה התעוררות בגיוס ההון ע"י הסקטור העסקי והוא הסתכם בכ- 780 מיליון ש"ח, לעומת כ- 280 מיליון ש"ח בכל שנת 2000. כ- 510 מיליון ש"ח גוייסו, לראשונה, בהנפקת איגרות חוב לא צמודות ע"י חברות. ההנפקה הגדולה ביותר, היתה של "פועלים הנפקות", שגייסה כ- 620 מיליון ש"ח בהנפקת איגרות חוב, רובן לא צמודות. בתחילת יולי גייסה גם "לאומי מימון" כ- 100 מיליון ש"ח באיגרות חוב לא צמודות, והשאר (כ- 330 מיליון ש"ח) באיגרות חוב צמודות.

מלווה קצר מועד

במחצית הראשונה של שנת 2001 עלו שערי המלווה קצר מועד בכ- 4.0% והתשואה השנתית לפידיון במק"מ בסוף יוני היתה כ- 6% לעומת כ- 9% בתקופה המקבילה אשתקד וכ- 8% בסוף שנת 2000.

מחזור המסחר היומי הממוצע, בבורסה ומחוצה לה, הסתכם בכ- 160 מיליון ש"ח, נמוך בכ- 25% מהמחזור בתקופה המקבילה אשתקד, ובכ- 13% מהמחזור הממוצע אשתקד. כ- 12% ממחזור המסחר, התבצע מחוץ לבורסה, בדומה לשנת 2000.

בסוף יוני 2001 הסתכמו יתרות המק"מ שבידי הציבור בכ- 31.2 מיליארד ש"ח לעומת כ- 30.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2000.

ידיעות שונות

1. עדכון רבעוני של רשימת חברות מדד תל-טק

להלן השינויים בהרכב המדד החל מיום 1.7.2001:

(1) מתווספות: ג'קדה, משוב מחשבים.

(2) נגרעות: אי.אי.אס תעשיות, טרגטמץ, מטי מחשבים, סי.אי. סיסטמס, סינאל תעשיות.

לאחר העדכון יכול מדד תל-טק 42 חברות טכנולוגיה בשווי כולל של כ- 15.5 מיליארד ש"ח המהווים כ- 7% מסך שווי שוק המניות.

2. מחיקת חברות

2.1 הצעות רכש:

חברה לבנין מלון הנביאים בע"מ

מניות החברה נמחקו מן הרישום למסחר בבורסה ב- 4.6.2001 בעקבות הצעת רכש למניות החברה ע"י גלנח השקעות בע"מ, אזפן השקעות בע"מ וזוכת השקעות בע"מ.

י.ת. אמריקה ישראל אינווסטמנט (1997) בע"מ

מניות החברה נמחקו מן הרישום למסחר בבורסה ב- 25.6.2001 בעקבות הצעת רכש למניות החברה ע"י לויאל וויט עסקים בע"מ.

2.2 מיזוג:

עמיגר מערכות מידע (1993) בע"מ

מניות החברה נמחקו מן הרישום למסחר בבורסה ב- 14.6.2001 בעקבות מיזוג "עמיגר" ב"מיחשוב ישיר", כחברה קולטת.

3. איחוד הון

רמגור השקעות בע"מ

הון המניות של החברה אוחד, כך שכל מניה בת 4 ש"ח ע"נ הפכה ל- 4 מניות בנות 1 ש"ח ע"נ כל אחת. האיחוד התבצע ללא פיצוי.

כל מניות החברה רשומות כמניות מאוחדות בנות 1 ש"ח ע"נ החל מ- 21.6.2001.